

TÖRTÉNETI ADATBANK

Magyar számítógépes történeti adatarchívum *

Bevezetés

Magyarországon is egyre nagyobb szükség van számítógépes történeti adatarchívumra, mert megnőtt a kutatóhelyeken, levéltárakban készített feldolgozások száma és adattömege. Újabban lehetőségessé és követelménnyé vált az adatok forráshű rögzítése, így a számítógépes adatfeldolgozás újfajta forráskiadvánnyként is felfogható. Összegyűjtésük és közkinccsé tételük halaszthatatlan feladat. Ezt célozza a Hajnal István Kör és a TÁRKI kezdeményezése.

A Hajnal István Kör Választmányának és a TÁRKI vezetőségének 1996. őszi megállapodása alapján a TÁRKI (Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés) keretében létrejött a számítógépes történeti adatállományok archívuma. A történeti adatarchívum a TÁRKI adatbank autonóm egysége. Irányítását a HIK Választmánya és a TÁRKI által kiküldött bizottság (board) látja el.

Feladata a számítógépes történeti feldolgozások, forrásközlések adatállományait standard formában tárolni, megteremteni a használathoz szükséges dokumentációt és biztosítani a hozzáférést. A Hajnal István Kör biztosítja a történeti szakmai megbízhatóságot, a TÁRKI alkalmazza a szociológiai szabványokat, az archiválási gyakorlatot és a fizikai tárolást. Ezek biztosítják azt, hogy az adatok folyamatosan és biztonságosan legyenek használhatóak.

A Hajnal István Kör és a TÁRKI társulásához más személyek, egyesületek és intézmények csatlakozását is szívesen fogadjuk.

* Forrás: Történeti adatbank. Magyar számítógépes történeti adatarchívum (nem végleges változat). HIK-TÁRKI, Budapest, 1998. (kézirat)

A HIK-TÁRKI Bizottmány

Titkár: Tóth Tamás (ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)

Tagjai: Benda Gyula (ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)

Benedek Gábor (ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék)

Halmos Károly (ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)

Mazsu János (KLTE BTK Történeti Intézet)

Mészáros József (TÁRKI)

Trostovszky Gabriella (Magyar Országos Levéltár)

Információ: Merkl Ildikó (TÁRKI)

Történeti adatbank

Az adatbank közszolgálati funkciókat lát el, igyekszik a témakörébe tartozó összes kutatást begyűjteni és archiválni. A Történeti adatbankban lévő adatok a kutatást végzők tulajdonát képezik és így azok minősítése (hozzáférhetősége, lásd később) az adatot elhelyező szándékát tükrözi. A Történeti adatbank különböző társadalomtörténeti jellegű adatfelvételek egységes, magas feldolgozottságú, másodelemzésekre és összehasonlító vizsgálatokra alkalmas archivált adatait tárolja. A vizsgálatok archiválása folyamatos, az adatbankba bekerült vizsgálatok dokumentációját – a kérdőívet, a kódutasítást, a publikációk jegyzékét stb. – is megőrizzük. Az írásos dokumentációk mellett a felhasználók rendelkezésére állnak a kutatóktól (ill. a kutatóhelyektől) kapott nyersadatok, és az ebből a TÁRKI munkatársai által készített SPSS export fájlok, valamint a kézikönyv és tanulmány számítógépes adathordozón, ha azt a kutató átadta az adatokkal együtt.

Hangsúlyozandó, hogy csak a megjelenítés médiuma újszerű. Történeti szempontból a projektum célja az, hogy megfelelően a teljesen hagyományos forrásközlési szabályoknak, vagyis kinyomtatott formában is meg kell állnia a helyét a szakmai közvélemény előtt, jóllehet a papír alapú megjelenítés éppen hogy nem cél, hiszen ilyen tömeges adatközlés esetén a visszakereshetőség igen veszélyes. Az archívum ugyanakkor támogatást kíván nyújtani a puszta adatrögzítésen túli megfelelő minőségű dokumentáció elkészítéséhez.

Miért kell archiválni? Mert...

- a kutatások értékét növeli, ha a különböző kutatóhelyeken született adatok a szélesebb szakmai és laikus közönség számára elérhetőek.
- ha lehetővé tesszük másoknak, hogy használják az adatokat, ezzel a kutatások hitelessége is növekszik.
- az adatok tematikus gyűjtése segíti a felhasználókat az érdeklődésüknek megfelelő, de másutt folytatott kutatások eredményeiről való tájékozódásban.
- a számítástechnikában gyakran változik a technológiai környezet. Az egységes szerkezetben őrzött adatok erre specializált szakértők munkája révén az új környezetben sem vesznek el a további elemzések számára.

Az egyének demográfiai, vagyoni stb. adatainak szórt és koordinálatlan gyűjtését tartalmazó feldolgozások egyesített tárolása révén hatalmas társadalomtörténeti (proszopográfiai) adattárak kialakulása válik lehetővé egyszerű akkumuláció révén. A projektum várható eredménye egy virtuális archívum, amely távolról is elérhető. Ez lehetővé teszi, hogy a történeti kutatások során

- közelebb kerüljön egymáshoz makro- és mikrotörténet, nemzeti és helytörténet,
- megfelelő informáltságon alapuló viszonyok alakuljanak ki az adattárolás területén,
- hosszabb idősorokhoz és összehasonlítható adatokhoz jussanak a társadalomtudományok,
- első kézből származó információkhoz jusson a nemzetközi kutatás,
- a magyar kutatás bekapcsolódhasson a nemzetközi együttműködésbe.

A vizsgálatok kiválasztása

A kutatási témákat külön index és katalógus rögzíti, ami a kutatásokra vonatkozó fontosabb információkkal együtt hozzáférhető. Az archivált kutatásokról a TÁRKI katalógusa és a TÁRKI-kiadványok tájékoztatnak. A Történeti adatbank katalógusa a számítógépes hálózaton keresztül is elérhető (<http://www.tarki.hu/tortadat.html>).

A TÁRKI-ban elhelyezett állományokat a munkatársak a logikai konzisztencia szempontjából ellenőrzik, tisztítják és egységes formába öntik. A TÁRKI standard, felcímkézett, dokumentummal ellátott SPSS portable file. Ha közben a technológiai környezet változna, akkor az adatokat a további felhasználhatóság érdekében az új környezetbe helyezük át. Az adatok terjesztése a felhasználók igényei szerint számítógépünkön on-line módon, ftp server-ünkön keresztül, illetve floppy-n történik.

A vizsgálatok kiválasztása a TÁRKI Adatkatalógusa segítségével történhet, amely minden kutatásról a következő rövid leírást tartalmazza:

– a kutatás címe	– az elemzett időszak
– az adatgyűjtés időpontja	– kutató (kutatóhely)
– a kutatás vezetője	– esetszám
– munkatársak	– változós szám
– a forrás	– kategória (hozzáférési osztály)
– a minta rövid leírása	– adathasználati díj
– módszer (felvételi technika)	– publikációk
– témakörök	– megjegyzések
– a dokumentáció sorszáma	

A katalógusban való keresést a következő indexek segítik:

- sorszámindex
- címindex
- kutatóhely-index
- a kutatásban részt vevő személyek indexe.

A kiválasztott kutatások adataihoz való hozzáférés

A vizsgálat dokumentációjába a TÁRKI-ban lehet betekinteni, vagy fénymásolatot kérni róla (ezt a TÁRKI önköltségi áron elkészíti). Az adatok floppy-n, vagy ftp útján SPSS portable file, vagy nyers file formájában kérhetők. Mindezeket a felhasználónak írásban kell megrendelnie (E-mail-en érkezett rendelést is elfogadnak).

A TÁRKI-ban archivált kutatások az alábbi adatvédelmi fokozatok valamelyikébe sorolhatók:

A – az adatok az adatbank használatára jogosultak számára szabadon továbbadhatók.

B – az adatok a hazai tudományos kutatóknak (kutatóhelyeknek) szabadon továbbadhatók, egyéb felhasználáshoz az adatszolgáltató kutató (kutatóhely) egyedi engedélyre van szükség.

C – az adatok a TÁRKI-tagszervezetek számára szabadon továbbadhatók, egyéb felhasználáshoz az adatszolgáltató kutató (kutatóhely) egyedi engedélyre van szükség.

D – az adatok csak az adatszolgáltató kutató (kutatóhely) egyedi engedélyével adhatók ki. (Ez a minősítés csak időlegesen adható, az adatszolgáltató az elsődleges elemzések lezárásáig veheti igénybe, ez legfeljebb 5 év).

Adathasználat esetén a felhasználó köteles hivatkozni a HIK-TÁRKI Történeti Adatarchívumra és az elsődleges adatforrás (kutató, illetve kutatóhely) nevére.

Díjszabás

Egy kutatás ára – annak jellegétől és terjedelmétől függően – max. 100 000 forint lehet. A TÁRKI, a CESSDA, IFDO és az ICPSR tagjai mentesek az adathasználati díj fizetésének kötelezettségétől. A Történeti Adatbankban elhelyezett adatokat az említett szervezeteken kívül a HIK tagjai is díjtalanul használhatják. Azok a kutatók, akik egyik szervezetnek sem tagjai, kétféle lehetőség közül választhatnak. Az egyik mód, hogy saját adataikat elhelyezik az adatbankban, ezért cserébe egy másik kutatás adatait díjtalanul használhatják, a másik, hogy kutatói kedvezményt kérnek, ami maximálisan az adathasználati díj 75%-a lehet.

Adatok elhelyezése az adatbankban

A kutatás adatainak adatbankba való felvételének **feltétele**, hogy *másodelemzésre alkalmas legyen* (illetve, hogy erre igény mutatkozzon).

Az adatok archívumban való elhelyezéséhez a kutató (kutatóhely) biztosítsa a következőket:

- a nyers adatokat és a hozzá tartozó rekordleírást (nyers adatok helyett konvertálható adatbázis-kezelővel készült file is leadható – Dbase, Excel stb.),
- az eredeti forrás leírását,
- az adatlapot (kérdőívet,
- a kódutasítást (ha volt ilyen),
- a felvételhez használt egyéb útmutatókat, segédleteket,
- a vizsgálat általános leírását,
- a kutató (kutatóhely) nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy az adatok melyik adatvédelmi fokozatba sorolhatók,
- a képzett változók leírását.

ADATLAP
a történeti kutatások archiválásához

A kutatás címe:
Az adatgyűjtés időpontja:
Milyen időszakot elemez:
A kutatást vezető személy(ek) neve:
A kutatásban résztvevő(k) neve:
A kutatást vezető intézmény(ek):
A kutatásban résztvevő intézmény(ek):
Forrás:
A minta nagysága, leírása:
A kutatás leírása, témakörei:
Módszer (adatgyűjtés módja):
Publikáció(k):
Finanszírozási forrás(ok):
Megjegyzés:

Az adatok az alábbi felhasználási fokozatba sorolhatók be:

A – az adatok a használatra jogosultak számára szabadon továbbadhatók,

B – az adatok csak a tudományos kutatóintézetekben dolgozóknak adhatók tovább szabadon, más felhasználó számára a kutatóhely vezetőjének egyedi engedélye szükséges,

C – az adatok szabadon csak a TÁRKI tagszervezetei számára továbbadhatóak, más felhasználó számára a kutatóhely vezetőjének egyedi engedélye szükséges,

D – az adatok használatához a kutatóhely vezetőjének egyedi engedélye szükséges.

Hozzájárulok, hogy a túloldalon ismertetett kutatás adatait a TÁRKI adatbankjában elhelyezzék, és adatfelhasználás szerint.....kategóriába sorolják.

D jelű kutatás esetén:

az átsorolás időpontja:

új kategóriája:

Ha ezt a részt nem tölti ki, öt év múlva automatikusan **A** osztályba soroljuk a kutatást.

Kapcsolattartó (engedélyező) neve:

Kapcsolattartó elérhetősége (cím, telefon, fax, e-mail):

Címek, elérhetőségek:

TÁRKI: 1112 Budapest, Budaörsi út 45.

Tel.: 309-7676

e-mail: tarki@tarki.hu

ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék:

1052 Budapest, Piarista köz 1.

Tel.: 266-9100/5315

Fax.: 266-9100/5002

e-mail: tothur@osiris.elte.hu

Az archivált kutatások leírása

I. Minta az első magyarországi népszámlálás községsoraiból 1784–1787

TO1

A kutatást vezető személy(ek) neve: Wellmann Imre

A kutatásban résztvevő(k) neve: Veress Éva, Kóbor György,

A kutatást vezető intézmény(ek): Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Forrás: Levéltár

Az adatgyűjtés időpontja: 1975-1976

A minta nagysága, leírása: Kivonatos forrásfeldolgozás, a forrás publikáció részben korrigált adatai alapján.

A kutatás leírása, témakörei: Az összeírt házak, familiák, jogi népesség száma és a népesség részletezése nemek, ill. az igazgatási és katonai szempontok alapján felállított társadalmi, életkori kategóriák szerint.

Módszer, (adatgyűjtés módja): Forrásfeldolgozás

Könyvtári dokumentáció sorszáma: TO1

Esetszám: 696

Változósám: 19

Kategória: D

Adathasználati díj:

Publikációk: Dávid Zoltán–Farágó Tamás–Fügedi Erik: Pótlás az első magyarországi népszámláláshoz 1786–1787. *Történeti Statisztikai Tanulmányok*, 2. KSH Könyvtár – Magyar Országos Levéltár, Bp. 1975.

II. Minta Magyarország 1959. évi gyümölcsfa-összeírásának községsoraiból

A kutatást vezető személyek(ek) neve: Wellmann Imre
A kutatásban résztvevő(k) neve: Veress Éva, P. Erményi Magdolna, Kóbor György
A kutatást vezető intézmény(ek): Magyar Mezőgazdasági Múzeum
Forrás: Levéltár
Az adatgyűjtés időpontja: 1974–1975
A minta nagysága, leírása: Négy megye településeire korlátozott községszintű minta, részletesen I. dokumentációban.
A kutatás leírása, témakörei: Az alma-, körte-, cseresznye-, meggy-, szilva-, kajszi-, őszibarack-, mandula- és diófák telepítés szerinti adatai.
Módszer (adatgyűjtés módja): Forrásfeldolgozás
Könyvtári dokumentáció sorszáma: TO2
Esetszám: 516
Változószám: 58
Kategória: D

III. Magyarország 1959. évi gyümölcsfa összeírásának járási és városi adatai

A kutatást vezető személy(ek) neve: Wellmann Imre
A kutatásban résztvevő(k) neve: Veress Éva, P. Erményi Magdolna, Kóbor György
A kutatást vezető intézmény(ek): Magyar Mezőgazdasági Múzeum
Forrás: Levéltár
Az adatgyűjtés időpontja: 1974–1975
A minta nagysága, leírása: Négy megye településeire korlátozott községszintű minta, részletesen I. dokumentációban.
A kutatás leírása, témakörei: Az alma-, körte-, cseresznye-, meggy-, szilva-, kajszi-, őszibarack-, mandula-, diófák telepítés szerinti adatai üzemformák szerint részletezve és összesen, ezen belül a termő korcsoport darabszáma gyümölcsnemenként.
Módszer (adatgyűjtés módja): Forrásfeldolgozás
Könyvtári dokumentáció sorszáma: TO3
Esetszám: 191
Változószám: 67
Kategória: D

IV. Úrbéresi birtokviszonyok Magyarországon 1770-ben

A kutatást vezető személy neve: Fónagy Zoltán

A kutatást vezető intézmény: MTA Történettudományi Intézete

Forrás: Levéltár

Az adatgyűjtés időpontja: 1995

A minta nagysága, leírása: Mária Terézia-korabeli úrbéri összeírás alapján

A kutatás leírása, témakörei: Országos áttekintést ad a XVIII. századi birtokviszonyokról, adatok a településekről, adatok a birtokokról.

Módszer (adatgyűjtés módja): Forrásfeldolgozás

Könyvtári dokumentáció sorszáma: TO4

V. Tisztviselői migráció a neoabszolutikus állam felbomlása idején (1860)

A kutatást vezető személy neve: Benedek Gábor

A kutatásban résztvevők neve: Konrád Imre, Tóth Tamás

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék

Forrás: Finanzarchiv, Bécs, II/1861. Minősítési táblák

Az adatgyűjtés időpontja: 1991–1994

A minta nagysága, leírása: Magyarországi és vajdasági járási tisztviselők

A kutatás leírása, témakörei: Habsburg Birodalom, állami bürokrácia, politikai igazgatás, rendi státus, foglalkozási mobilitás, képzettség, nyelvismeret.

Módszer (adatgyűjtés módja): Korabeli minősítési lapok felvétele

Könyvtári dokumentáció sorszáma: TO5

Esetszám: 2295

Változószám: 28

Kategória: D

Publikációk: Benedek Gábor: Ciszlajtániai tisztviselők a neoabszolutizmuskori Magyarországon. *AETAS*, 1995. n.4.

Tóth Tamás: Lajtán túli tisztviselők a szolgabírói hivatalokban. *Sic Itur ad Astra*, 1995. n.1–2.

Finanszírozási források: OTKA

Megjegyzés: 2001. október 1-től B kategóriába soroljuk át.

VI. A magyarországi neoabszolútizmuskori politikai igazgatás személyi adattára (1852, 1856, 1859)

A kutatást vezető személy neve: Benedek Gábor

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék

Forrás: Tiszti Címtárak

Az adatgyűjtés időpontja: 1995–98.

A minta nagysága, leírása: Magyarországi és vajdasági közigazgatás

A kutatás leírása, témakörei: Habsburg Birodalom, állami bürokrácia, közigazgatás, rendi státus, földrajzi és foglalkozási mobilitás, képzettség.

Módszer (adatgyűjtés módja): Tiszti címtárak feldolgozása

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T06

Esetszám: 19000

Változószám: 8

Kategória: D

Publikáció: Benedek Gábor: *Dzsenti és Bach-huszár. Társadalomtörténeti vizsgálatok a neoabszolútizmus- és a dualizmuskori tisztviselőkről.* Kandidátusi értekezés, Bp. 1997.

Finanszírozási forrás: OTKA

Megjegyzés: 2001. január 1-jétől C kategóriába soroljuk át.

VII. Társadalomtörténeti vizsgálatok a dualizmuskori tisztviselőkről (1867, 1873, 1879)

A kutatást vezető személy neve: Benedek Gábor

A kutatásban résztvevők neve: Konrád Imre, Szabó Zoltán, Tóth Tamás

A kutatást vezető intézmény: MKKE Közép- és Kelet-Európai Akadémiai Kutatási Központ

Forrás: Az ELTE BTK Kelet-Európai Tanszékén levő személyi lapok

Az adatgyűjtés időpontja: 1988–1991.

A minta nagysága, leírása: Dualizmuskori minisztériumi tisztviselők 1867., 1873., 1879., 1903. évből titkártól államtitkári posztig. 17 dualizmuskori vármegye központi tisztviselői 1879., 1895., 1911. évből.

A kutatás leírása, témakörei: Az Osztrák-Magyar Monarchia 1867–1918., állami bürokrácia, igazgatási elit, rendi státus, foglalkozási és intergenerációs mobilitás, vagyoni viszonyok.

Módszer (adatgyűjtés módja): Kollektív életrajz (prozopográfia)

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T07

Esetszám: 1742

Változószám: 28

Kategória: B

Publikációk: Benedek Gábor: Ministerialbeamten zur Zeit des Ausgleiches. In Bácskai Vera (ed.): *Bürgertum und bürgerliche Entwicklung*. Bp. 1986.
 Benedek Gábor: Verbürgerlichung der ungarischen Ministerialbeamten in der Epoche des Dualismus. In Bruckmüller, E.–Döcker, U.–Stekl, H. – Urbanitsch, P. (eds.): *Bürgertum in der Habsburger-monarchie*. Köln-Wien, 1990.

VIII. Keszthely társadalma I. – adó (1700–1772)

A kutatást vezető személy neve: Benda Gyula
A kutatásban résztvevők neve: Király Ferenc, Rékai Miklós, Sasfi Csaba
A kutatást vezető intézmény: Néprajzi Múzeum
Forrás: Zala Megyei Levéltár, Dikális összeírások, Keszthely város régi levéltára, Festetich család levéltára
Az adatgyűjtés időpontja: 1989–1995.
A minta nagysága, leírása: Keszthely adót fizető lakosai
A kutatás leírása, témakörei: Adóösszeírások 1711–1772: állatállományra, termésre, földterületre, iparúzésre vonatkozó adatok.
Módszer (adatgyűjtés módja): Forráshű adatbázis készítése levéltári adatokból.
Könyvtári dokumentáció sorszáma: T08
Kategória: A
Publikáció: Benda Gyula: Keszthely népessége 1696–1851. *KSH NKI Történeti Demográfiai Füzetek* 16. 1997. 77–146.
Finanszírozási források: OTKA

IX. Keszthely társadalma II. – adó (1773–1848)

A kutatást vezető személy neve: Benda Gyula
A kutatásban résztvevők neve: Király Ferenc, Rékai Miklós, Sasfi Csaba
A kutatást vezető intézmények: Néprajzi Múzeum, ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék
Forrás: Zala Megyei Levéltár, Dikális összeírások, Keszthely város régi levéltára, Festetich család levéltára
Az adatgyűjtés időpontja: 1989–1997.
A minta nagysága, leírása: Keszthely adót fizető lakosai
A kutatás leírása, témakörei: Adóösszeírások 1773–1848: személyekre, állatállományra, földterületre, iparúzésre vonatkozó adatok.
Módszer (adatgyűjtés módja): Forráshű adatbázis készítése levéltári adatokból.
Könyvtári dokumentáció sorszáma: T09
Változatszám: 37

Kategória: A

Publikáció: Benda Gyula: Keszthely népessége 1696–1851. *KSH NKI Történeti Demográfiai Füzetek*, 16. 1997. 77–146.

Finanszírozási források: OTKA

X. Zala megye adófizetői 1770-ben

A kutatást vezető személy neve: Benda Gyula

A kutatásban résztvevők neve: Kapiller Imre

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Forrás: Zala Megyei Levéltár- Összeírások, Keszthely mezőváros régi levéltára, Magyar Országos Levéltár, Veszprémi Püspökség Levéltára - Conscriptioes Animarum et Visitationes Canonicae, Ördög Ferenc: Zala megye népességösszeírásai és egyházlátogatási jegyzőkönyvei (1741–1745), Zsámbéki római katolikus plébánia irattára, Kiskunhalas Város Levéltára, Conscriptio Animarum.

Az adatgyűjtés időpontja: 1992–1995.

A minta nagysága, leírása: Zala megye adót fizető lakossága

A kutatás leírása, témakörei: Vagyonnagyság, foglalkozás, adó. Adatok az állatállományról, termésről.

Módszer (adatgyűjtés módja): Adatbázis levéltári adatokból.

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T10

Változósám: 41

Kategória: A

XI. A középiskola szerepe a polgári átalakulásban. A pesti piarista gimnázium (1808–1848)

A kutatást vezető személy neve: Bácskai Vera

A kutatásban résztvevők neve: Sasfi Csaba

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Forrás: Zala Megyei Levéltár, Keszthelyi Gimnázium iratai, anyakönyvei, Piarista Rend Levéltára, Pesti Piarista Gimnázium anyakönyvei

Az adatgyűjtés időpontja: 1990–1996.

A minta nagysága leírása: A Pesti Piarista Gimnázium anyakönyvéből vett adatok 1808–1848.

A kutatás leírása, témakörei: A diákok személyi adatai, tanulmányi érdemjegyei iskolai félévenként.

Módszer (adatgyűjtés módja): Anyakönyvi adatok kigyűjtése.

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T11

Esetszám: 31 100

Változósám: 31

Kategória: D

Publikáció: Sasfi Csaba: A keszthelyi gimnázium helybeli diákjai 1806–1849.
In *Zalai Gyűjtemény*

Finanszírozási forrás: OTKA

Megjegyzés: 2008. január 1-jétől A kategóriába soroljuk át.

XII. Osztrák és magyar rendszeres történeti foglalkozási névjegyzék (1855, 1865, 1875, 1885, 1894)

A kutatást vezető személy neve: Tóth Zoltán

A kutatást vezető intézmény: Teleki László Alapítvány Közép-Európa Intézete

Forrás: Magyar Országos Levéltár Filmtára

Az adatgyűjtés időpontja: 1991–1994.

A minta nagysága, leírása: 10 budapesti egyházkerület házassági anyakönyveinek adatai. A mintában szerepel a belvárosi, ferencvárosi, józsefvárosi, óbudai, terézvárosi, (felső) vízivárosi római katolikus plébániák, a Deák téri magyar és német evangélikus, a Kálvin téri református egyház, a pesti neológ izraelita hitközség anyakönyveiből minden 10. év teljes anyaga, 1855-től kezdődően 1894-ig.

A kutatás leírása, témakörei: Az Osztrák-Magyar Monarchia 1867–1918. Foglalkozások intergenerációs konjunktív kapcsolódása, nemzedékek közötti foglalkozási mobilitás, Budapest főváros társadalma, dualizmuskor.

Módszer (adatgyűjtés módja): Forráshű adatbázis-szerkesztés

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T12

Esetszám: 26093

Változósám: 21

Kategória: A

Finanszírozási forrás: OTKA

**XIII. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia hallgatói (hallgatók, végzettek)
1860-1906.**

A kutatást vezető személy neve: Bódy Zsombor

A kutatásban résztvevők neve: Szabó Zoltán

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Forrás: Levéltári adatok

Az adatgyűjtés időpontja: 1994–1995.

A minta nagysága, leírása: A Budapesti Kereskedelmi Akadémia hallgatói.

A kutatás leírása, témakörei: A hallgatók személyi adatai, a végzett hallgatók 1906-os foglalkozása. A hallgatók származása, társadalmi, földrajzi, felekezeti szempontból.

Módszer (adatgyűjtés módja): Levéltári adatok kigyűjtése.

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T13

Esetszám: h: 2418, v: 3373

Változósám: h: 7, v: 12

Kategória: D

Publikáció: Bódy Zsombor–Szabó Zoltán: A Budapesti Kereskedelmi Akadémia hallgatóinak rekrutációja és mobilitása. In *Iskola és társadalom. Zalai Gyűjtemények* 41. Zalaegerszeg, 1997. 311–339.

Megjegyzés: 2004. január 1-jétől *A* kategóriába soroljuk át.

XIV. A szakképzetlen munkaerő Pestre vándorlása a XIX. század második felében (1853, 1870)

A kutatást vezető személy neve: Bácskai Vera

A kutatásban résztvevők neve: Polyák Andrea

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Forrás: A Rókus Kórház betegfelvételi könyve 1853, 1870.

Az adatgyűjtés időpontja: 1994-1996.

A minta nagysága, leírása: Az 1853. november 1–31-ig és az 1870 novemberében felvett betegek teljes köre.

A kutatás leírása, témakörei: A felvett betegek személyi adatai: név, kor, vallás, családi állapot, foglalkozás, születési hely.

Módszer (adatgyűjtés módja): Kigyűjtés a betegfelvételi könyvekből.

Könyvtári dokumentáció sorszáma: T14

Esetszám: 1178

Kategória: A

Publikáció: Polyák Andrea: Szakképzetlen munkaerő Pestre vándorlása a XIX. század második felében. Referátum. *HIK Konferencia*, Salgótarján, 1996.

XV. Kaposvári virilisták (1888–1944)

A kutatást vezető személy neve: Hegedűs Sándor

A kutatást vezető intézmény: ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Forrás: Somogy Megyei Levéltár, alispáni és polgármesteri iratok.

FIGYELŐ

ATELIER

Magyar-Francia Posztgraduális Műhely
A francia társadalomtörténeti iskola
Történelem: társadalomtudományok
című doktori program

Az ATELIER Magyar-Francia Posztgraduális Műhely az ELTE és az MTA, valamint az MTA és a párizsi EHESS (École des Hautes Études en Sciences Sociales - Felsőfokú Társadalomtudományi Tanulmányok Iskolája) és a budapesti Francia Intézet által aláírt megállapodás értelmében 1989 és 1996 között az ELTE BTK Középkori és koraiújkorai magyar történeti tanszéke, majd 1996 óta a Középkori és koraiújkorai egyetemes történeti tanszék mellett működik. Tevékenységét az ELTE BTK, az MTA és az EHESS közösen felügyeli. Az ATELIER vezetői *Granasztói György* (ELTE) és *Jacques Revel* (EHESS) professzorok.

A megállapodások értelmében az ELTE elhelyezést biztosít az ATELIER részére, az MTA pénzügyi támogatásban részesíti, és a csereegyezmény keretében fogadja a francia vendégelőadókat (tanévenként tíz-tizenkét nemzetközi hírű tudóst), az MTA TMB pedig 1993-ig évente 2-4 ösztöndíjast irányított az ATELIER-hez. A budapesti Francia Intézet könyvadásokkal és francia nyelvi kurzusok szervezésével segíti az ATELIER-ben folyó munkát. Az 1991 és 1997 között élvezett TEMPUS támogatás pedig lehetővé tette a diákok rendelkezésére álló könyvtár és számítógépes hálózat kialakítását, (a kézikönyvtár kb. 1200 magyar és francia nyelvű, társadalomtudományos témájú kötetből áll, köztük jónéhány Magyarországon csak igen nehezen megszerezhető műből, amelyeket az ATELIER tagjai szabadon kölcsönözhetnek, szintén a tagok rendelkezésére állnak az ATELIER számítógépei, CD-ROM-okkal, Internet-csatlakozással, statisztikai programcsomagokkal), illetve évente kb. négy ösztöndíjas tanulmányutat biztosított Párizsba a francia posztgraduális képzés első évét lezáró diploma, az un. DEA megszerzéséhez. A DEA feltételeinek teljesítése (tíz hónapos posztgraduális képzés az EHESS-en és egy kb. 60 oldalas disszertáció elkészítése és megvédése) után az ösztöndíjasok francia nyelvű doktori disszertációjukat készítik el, a TEMPUS támogatás megszűnte után a francia kormány ösztöndíj elnyerésével.

1997 szeptemberétől az ATELIER akkreditált doktori (PhD) programként is működik az ELTE BTK keretében, történelem tudományágban, "A francia társadalomtörténeti iskola, történelem: társadalomtudományok" címen. A doktori program az ATELIER tevékenységére épül, vezetője *Granasztói György*.

A fentiek értelmében az ATELIER hallgatói három csoportba tartoznak, a közös műhelymunkába három szinten kapcsolódnak be: az első csoportba so-

rolhatók a doktori disszertációjukat Franciaországban készítő ösztöndíjasok, a másodikba az ELTE BTK PhD-hallgatói, a harmadikba pedig e két posztgraduális képzési formára felkészülő tagok.

Az ATELIER célja, hogy hallgatóival megismertesse a francia társadalomtörténeti irányzatokat, előkészítse őket külföldi, elsősorban francia posztgraduális fokozatok megszerzésére, hozzásegítse őket a nemzetközi tudományosság követelményeinek jobb megismeréséhez, alkalmazásához, és hogy szervezője, találkozóhelye legyen a magyar-francia társadalomtudományos kapcsolatoknak. Nagy hangsúlyt kap a történeti gondolkodás módszereinek kialakítása, amely nem új módszerek bevezetésének erőltetését jelenti, hanem a kiválasztott téma és a hozzá szükséges források világos meghatározását, a témához igazodó feldolgozás módszereinek igényes kimunkálását, a forráskritika és a forrásokkal kapcsolatban feltehető kérdések magas szintjét, mindezt a világhírű francia társadalomtörténeti, az un. Annales-iskola szellemében. A disszertációk a korai középkortól az újkor végéig terjedő időszakban a következő témakörökből merítenek: társadalmi rétegek, struktúrák, marginális társadalmi rétegek, urbanizáció, a mindennapi élet, a politika mint kulturális és társadalmi érintkezési forma, az intézmények és a velük összefonódott ideológiák vizsgálata, a vallás antropológiai megközelítése. Az Atelier a történetkutatói érdeklődést a hétköznapi élet, a mentalitás, a társadalmi szerkezet összetett vizsgálata felé kívánja terelni, vállalva a különböző rokontudományok témáit, módszereit. Szorgalmazza a statisztikai, kartográfiai, szövegelemző és prozopográfiai eljárások alkalmazását számítógépes eszközökkel. Kutatási koncepciójának egysége nyilvánul a keretei között készülő munkák metodikai egységességében és az interdiszciplináris megközelítésben. Az intenzív műhelymunka során a közös szemléletmód kialakítását tűzi ki célul.

Az ATELIER — a francia modellnek megfelelően — nemcsak az interdiszciplináris történetírás műhelye kíván lenni, hanem a különböző társadalomtudományok képviselői számára próbál lehetőséget adni az együttműködésre, a közös munkára, amelyben a történettudomány játssza az integráló szerepet. Így az ATELIER tagságában történészek mellett vannak szociológusok, antropológusok, néprajzosok is.

A doktori program hallgatóinak és az ATELIER tagságának tudományos és szakmai fejlődését a kijelölt témavezetők és tutorok ellenőrzik, segítik. A programban együttműködő témavezetők a következők: *Bácskai Vera, H. Balázs Éva, Dányi Dezső, Engel Pál, Hofer Tamás, Gergely András, Gerő András, Granasztói György, Katus László, Kelemen János, Klaniczay Gábor, Kósa László, Marosi Ernő, Nagy Endre, Némedi Dénes, Pajkossy Gábor, R. Várkonyi Ágnes, Saád József, Zimányi Vera*. Tutorok: *Benda Gyula, Czoeh Gábor, Erdősi Péter, Granasztói György, Klaniczay Gábor, Kristóf Ildikó, Rényi Ágnes, Sárkány Mihály, Sonkoly Gábor*.

Az ATELIER elméleti-metodikai foglalkozásainak alapját a következő témakörök alkotják: a társadalmi jelenségek térbeli, földrajzi tulajdonságai, kvantitatív leírása, a növekedés problémaköre, a kultúra gyakorlata és rendszerei, az antropológia és a szociológia módszerei a társadalom leírására, a társadalomelméletek filozófiai alapjai, az Annales-iskola története.

A képzés a témavezetőkkel és a tutorokkal való konzultációkon kívül egy-egy szemeszteren végighúzódnó, a társadalomtudományok elméleti alapjait és főbb irányzatait tárgyaló szemináriumokból, a francia vendégelőadók előadásaira és a franciaországi és hazai doktoranduszok munkabeszámolóira és ezek megvitatására épülő műhelyszemináriumokból, valamint az elsősorban számítástechnikai ismereteket közvetítő szakszemináriumokból és az ATELIER tagjai számára ingyenes francia nyelvi kurzusokból áll. A szemináriumok az ELTE BTK tanrendjében is szerepelnek, ezeken más doktori programok hallgatói és nem posztgraduális hallgatók is részt vesznek.

Az elméleti foglalkozások vagy a hallgatók előadásaira, szemináriumi dolgozataik megvitatására, vagy a választott téma több jeles hazai szakértőjének egymást követő előadásaira épülnek. 1995 óta az ATELIER foglalkozásai tanévenként egy-egy témakör köré csoportosulnak (Pl.: a mérés, a tér, az idő), a magyar és francia előadások, szemináriumok is ezt a tematikát követik.

Az ATELIER-ben folyó munka részét képezik a tudományos konferenciák, szemináriumok, mint például 1999 áprilisában a *Foucault* filozófiájának a történettudományra gyakorolt hatásáról tartott sikeres konferencia. A közös munka színvonalát jelzi, hogy az ATELIER diákjainak tanulmánykötete megjelenés alatt áll.

Az ATELIER programja (1991–1999)

1991–92.

Elméleti előadások és szemináriumok

Ludassy Mária: A szabadság két fogalma. A kartézianus racionalizmus hagyományai

Fejős Zoltán: Antropológiai alapvetések

Némedi Dénes: A francia szociológia története

Benda Gyula: Egy történeti közösség rekonstrukciója

Meghívott előadók

Jacques Revel: L'opinion publique et les personnes royales (A közvélemény és a király emberei)

Roger Chartier: Qu'est-ce qu'un auteur? (Mi a szerző?)

- Pierre Rosanvallon*: Les problèmes de la démocratie (A demokrácia problémái)
Maurice Aymard: Quelle histoire économique aujourd'hui? (Gazdaságtörténet ma)
André Burguière: Histoire de la famille: questions et problèmes (Családtörténet: kérdések és problémák)
François Hartog: L'historiographie: nouveaux objets, nouvelles méthodes (Historiográfia: új tárgyak, új módszerek)
Jacques Revel: La construction des identités sociales (A társadalmi identitások megalkotása)
Roger Chartier: L'histoire du livre et de la lecture (A könyv és az olvasás története)
Monique de Saint Martin: La construction de l'identité noble en France (A nemesi identitás megalkotása Franciaországban)

1992–93.

Elméleti előadások és szemináriumok

- Némedi Dénes*: Tudásszociológia Durkheimnél és Maussnál
Tóth István György: A francia historiográfia aktualitásai
Niedermüller Péter: A társadalmi szervezet szimbolikus mechanizmusai

Meghívott előadók

- Daniel Fabre*: Ethnographie et autobiographie: écriture de cour (Etnográfia és önéletrajz: bírósági iratok)
Maurice Godelier: Système de parenté et systèmes symboliques (Rokonsági rendszer és szimbolikus rendszerek)
Jean-Louis Fabiani: Sociologie des intellectuels (Az értelmiségiek szociológiája)
Alain Boureau: Le recours au religieux dans les sociétés profanes (A vallásossághoz fordulás a világi társadalmakban)
Bernard Lepetit: Formes et usages de l'espace (A tér formái és használata)
Philippe Besnard: L'anomie, un concept opératoire? (Az anómia: egy operacionalizáló fogalom)
Jacques Revel: La monarchie absolue: rituels et politiques (Az abszolút monarchia: rituálék és politikák)

1993–94.

Elméleti előadások és szemináriumok

- Rényi Ágnes–Heller Mária*: A szimbolikus rendszer szociológiája

Kristóf Ildikó: Nyomatványok a koraújkori Magyarországon

Sárkány Mihály: "Community Studies" az angolszász antropológiában és történetírásban

Klaniczay Gábor: Az emberi test a középkorban: politika és reprezentáció

Meghívott előadók

Luc Boltanski: La souffrance à distance: la position morale du spectateur face aux médias (Szenvedés távolról: a néző erkölcsi helyzete a médiával szemben)

Serge Gruzinski: Image et écriture dans la Méxique espagnol (Kép és írás a spanyol Mexikóban)

Cristian Jouhaud: De l'histoire de l'imprimé à l'histoire de la culture (A nyomatványok történetétől a kultúra történetéig)

Lucette Valensi: Communautés, minorités, nations (Közösségek, kisebbségek, nemzetek)

Alain Guéry: La méthode des deux corps du roi (A király két teste)

Georges Vigarello: Pratique de santé (Az egészség gyakorlata)

1994–95.

Elméleti előadások és szemináriumok

Erős Ferenc–Kovács András: Zsidóidentitás Magyarországon a rendszerváltás után

Klaniczay Gábor–Péter Katalin–Jávor Katalin–Forrai Judit–Zimmermann, Susan: A nők történet-szociológiája

Huoranszki Ferenc: Szerződéselméleti tradíciók az európai politikai filozófiában

Galavics Géza: A portré születése – a kép mint történeti forrás az újkorban

Meghívott előadók

Dominique Schnapper: Identité juive et pratiques démocratiques (Zsidóidentitás és a demokratikus gyakorlat)

Sylvie-Anne Goldberg: De la tradition à la résolution: les figures des idées dominantes au monde juif au tournant du siècle (A hagyománytól az elhatározásig: a századforduló zsidó világa uralkodó eszméinek változatai)

Christiane Klapisch-Zuber: La mémoire généalogique et les femmes (A genealógiai emlékezet és a nők)

Rose-Marie Lagrave: La construction sociale du masculin et du féminin (A férfi- és női szerepek társadalmi megalkotása)

1995–96

Elméleti előadások és szemináriumok: mérés és megismerés

Benda Gyula: A forrásoktól a modellig: bevezetés a kvantitatív történetírásba

Moksony Ferenc: Episztemológiai és módszertani problémák a szociológiában

Sárkány Mihály: Az antropológiai megismerés: néhány probléma és lehetőség

Granasztói György: Az Annales-iskola története

Orthmayr Imre: A modern filozófia és a társadalomtudományok viszonya, különös tekintettel a történetírára

Meghívott előadók

Bernard Lepetit: L'histoire quantitative. Deux ou trois choses que je sais d'elle (Kvantitatív történetírás: néhány dolog, amit tudok róla)

L'histoire prend-elle les acteurs au sérieux? (Komolyan veszi-e a történelem a szereplőit?)

Maurizio Gribaudi: Les mesures de la discontinuité: l'analyse de la stratification sociale dans la France /XIX–XX. siècle/ (A diszkontinuitás mérése: a társadalmi rétegződés a XIX–XX. századi Franciaországban)

Jean-Yves Grenier: Les modèles temporels de l'histoire économique (A gazdaságtörténet időmodelljei)

L'historiographie récente est-elle encore déterminante? (Determinista-e még a jelen történetírása?)

Pierre-Michel Menger: Raisonner, modéliser, formaliser (Elméletalkotás, modellkészítés, formalizálás)

Paris dans l'espace culturel et artistique français. Une approche socio-économique (Párizs a francia kulturális és művészeti térben: Társadalmi-gazdasági megközelítés)

Paul-André Rosental: Construire le macro par le micro: Fredrik Barth et la micro storia (A makro felépítése a mikro segítségével: Fredrik Barth és a micro storia)

Les aventures des données nominatives (A nominatív adatok kalandjai)

Alban Bensa: La construction du savoir antropologique: de l'enquête au texte (Az antropológiai tudás felépítése: az adatgyűjtéstől a szövegig)

La construction de l'identité nationale mélanésienne: l'oeuvre de Jean-Marie Tjibaou (A melanéziai nemzettudat megalkotása: Jean-Marie Tjibaou életműve)

Hervé Le Bras: L'expérience de l'indice: validation des indices démographiques et sociologiques par la simulation et l'analyse de variance (A mutatók próbája: demográfiai és szociológiai mutatók ellenőrzése szimulációval és variancia analízissel)

La politique des moeurs: des comportements démographiques et sociaux aux opinions politique (Az erkölcsök politikája: a demográfiai és társadalmi viselkedéstől a politikai nézetekig)

Laurent Thévenot: Les figures de la mise en valeur publique a l'épreuve des faits: méthodes d'analyse et application aux qualification de la Nature (A nyilvános felhasználás esetei a tények tükrében: elemzési módszerek és alkalmazásuk a természet minősítésére)

Un tournant pragmatique dans les sciences sociales: de la critique publique aux engagements de proximité (Pragmatikus fordulat a társadalomtudományokban: a nyilvános kritikától az elkötelezettségig)

1996–97.

Elméleti előadások és szemináriumok: tér és társadalom

Berényi István: A társadalmi tér földrajzi értelmezése (szociálgeográfia)

Benda Gyula: A történeti földrajz. Iskolák és szerzők

Benda Gyula: "Morzsákra hullott történelem". Az Annales-iskola Fernand Braudel után

Csanády Gábor: Városshociológia

Tér és szakralitás:

Klaniczay Gábor: A tér szakralizációjának módjai a középkori kereszténységben

Zirkuly Péter: A szakrális tér a mítoszokban és a mitológusok műveiben

Romhányi Beatrix: Kolostori kultúra és természeti környezet a középkori Európában

Tüskés Gábor: A kultusz helyek térbeli szerkezete a korai középkori Európában

A tér problémája a társadalomtudományokban:

A. Gergely András: A tér és a politikai élet - a politikai földrajz

Meghívott előadók

Rose-Marie Lagrave: La construction d'un projet de recherche (Kutatási terv készítése)

Les exigences d'un DEA (A DEA követelményei)

Marie-Vic Ozouf-Marignier: Identité sociale et revendication territoriale en France dans la première moitié du 19. siècle (Társadalmi identitás és területi igények Franciaországban a 19. sz. első felében)

Les géographes et la régionalisation en France 1870-1920 (A földrajztudósok és a regionalizáció Franciaországban 1870-1920.)

Jacques Revel: Historiens et géographes au tournant du siècle (Történészek és földrajztudósok a századfordulón)

La révolution française et l'espace (A francia forradalom és a tér)

Hervé Le Bras: Moeurs et peuplement en Europe (Erkölcök és népesedés Európában)

L'origine des peuples: une histoire naturelle des peuplements (A népek eredete: a népesedés természettörténete)

Jacques Chiffolleau: Sacralisation et sanctification du cimetière chrétien en France du VIII. au XV. siècle (A keresztény temető szakralizációja és megszentelése Franciaországban a 8-15. században)

Polycentrisme religieux urbain et désenchantement du monde à la fin du Moyen Age (A városi vallásosság többközpontúsága és a világ „varázstalanítása” a középkor végén)

Maurizio Gribaudi: Espaces administratifs et politiques dans la France du XIX. siècle (Kormányzati és politikai terek a 19. századi Franciaországban)

Stratification sociales et territoriales: une banlieue parisienne 1830-1970 (Társadalmi és területi rétegződés: egy párizsi külváros 1830-1970.)

Jean-Marc Besse: La cosmographie du 16. siècle et l'espace de la collection (A 16. századi kozmográfia és a gyűjtés tere)

L'espace visuel des portraits de la ville aux 16. et 17. siècles (A városképek vizuális tere a 16-17. században)

Daniel Nordman: Frontières, espace, territoire. France 16–19. siècle (Határok, tér, terület. Franciaország, 16–19. század)

Langues et territoire. France 16–19 siècle (Nyelvek és terület. Franciaország, 16–19. század)

1997–98.

Elméleti előadások és szemináriumok: idő és társadalom

A társadalomtudományok alapjai:

Benda Gyula: Az időanalízis elméleti és módszertani problémái

Huoranszki Ferenc: A filozófia időszemlélete

Benda Gyula–Granasztói György: Bevezetés a társadalomtörténetbe

Benda Gyula–Halmos Károly–Turi László: Kvantitatív módszerek és informatikai eszközök a történeti tudományokban

H. Balázs Éva–Sz. Jónás Ilona–Katus László–Granasztói György: A történelem és az idő

Boglár Lajos–Kristóf Ildikó–Sárkány Mihály: Az antropológia időszemlélete

Meghívott előadók

Roger Chartier: Histoire et littérature. La texte et la voix (Történelem és irodalom: a szöveg és az emberi szó)

Daniel Bertaux: Récits de vie dans la perspective ethno-sociologique (Életút beszámolók etno-szociológiai perspektívában)

Les transmission familiales entre générations (A családi átörökítés a generációk között)

François Hartog: Mémoire et histoire: les premières choix de l'historiographie occidentale (Emlékezet és történelem: a nyugati történetírás első választásai)

Temps et histoire: les régimes d'historicité (Idő és történelem: a historicizmus korszakai)

Jean-Yves Grenier: Théorie économique, histoire et temporalité (Gazdasági elmélet, történelem és időbeliség)

Patrice Bourdelais: Une relecture des notions en démographie historique (Történeti demográfiai fogalmak újraértelmezése)

Les enjeux d'une notion: le vieillissement de la population (Egy fogalom tétje: a népesség öregedése)

Joseph Goy: Les systemes familiaux de transmission dans le monde rural: reproduction, continuité et exclusion (18-20. siècles) (A falusi világ családi örökösödési rendszerei. Reprodukció, kontinuitás és kizárás. 18-20. század)

Elikia M'Bokolo: L'histoire des états africains pré-coloniaux (A gyarmatosítás előtti afrikai államok története)

Les enjeux historiographiques des crises de l'Afrique centrale contemporaine (A mai Közép-Afrika válságainak historiográfiai tétjei)

1998-99.

Elméleti előadások és szemináriumok

A társadalomtudományok alapjai:

Benda Gyula: Történelem és társadalomtudományok: a megfigyelés problémái

A társadalomtörténet fő irányzatai:

Benda Gyula – Kristóf Ildikó: Új irányzatok a történetírásban (1990-es évek)

Szakszemináriumok:

Czoch Gábor – Sonkoly Gábor: Hogyan írjunk szakdolgozatot és disszertációt?

Benda Gyula – Halmos Károly – Turi László: Számítástechnika és történelem

Meghívott előadók:

Alain Desrosières: Classer, nommer, décrire: l'expérience de la construction et de l'usage des catégories socioprofessionnelles (Osztályozni, elnevezni, leírni: a társadalmi-foglalkozási kategóriák létrehozásának és használatának tapasztalatai)

Pour une histoire de l'argument statistique (A statisztikai érvelés története)

Jacques Poloni-Simard: Catégories fiscales coloniales et mobilité des Indiens dans l'Amérique andine (Az Andok indiánjainak gyarmati-adózási kategóriái és mobilitása)

Présence, absence et ubiquité des métis dans l'Amérique hispanique et coloniale (A meszticek jelenléte, hiánya és mindenütt jelenlévősége a gyarmati Spanyol-Amerikában)

Sabina Loriga: Les expériences individuelles dans l'analyse des mécanismes institutionnels: le cas de l'armée piémontaise au 18e siècle (Az egyéni tapasztalatok az intézményi mechanizmusok elemzésében: a piemonti hadsereg példája a 18. században)

La dimension biographique en histoire sociale (Az életrajz a társadalomtörténetben)

Jacques Revel: L'Etat d'Ancien Régime: du bon usage des échelles d'observation (Az Ancien Régime állama: a megfigyelés léptékének helyes használatáról)

La micro-histoire en perspective (A mikrotörténelem kilátásai)

Maurizio Gribaudi: Fréquence ou intensité, durée ou discontinuité? Comment saisir l'évolution historique? (Gyakoriság vagy intenzitás, állandóság vagy diszkontinuitás? Hogyan ragadjuk meg a történeti fejlődést?)

Dynamiques configurationnelles et structuration sociale. L'administration de la santé publique dans la France du 19e siècle (A megjelenési formák dinamikája és a társadalmi rétegződés. A közegészségügy tisztviselői kara a 19. századi Franciaországban)

- Jean-Yves Grenier*: Causalités statistiques et élaboration des hypothèses. Histoire économique (Statisztikai kauzalitás és hipotézisek kimunkálása. Gazdaságtörténet)
Peut-on encore parler de cause en histoire? (Beszélhetünk még okról a történelemben?)
- Simona Cerutti*: Droit et classification sociales dans les sociétés d'Ancien Régime (Jog és társadalmi osztályba sorolás az Ancien Régime társadalmában)
- Conflits et résolutions des conflits à l'époque moderne: problèmes et méthodes d'analyse (Konfliktusok és a konfliktusok megoldása az újkorban: problémák és elemzési módszerek)
- Jean-Claude Passeron*: Transactions sur la norme: la conversation par le mouvement du véhicule dans la circulation automobile à Marseille (Meg egyezések a normáról: a marseille-i autóforgalom járműmozgásában megfigyelhető párbeszéd)
- Ce que parler veut dire en sociologie: la sociologie n'est pas ce que les sociologues en disent (Mit jelent a szociológia szóhasználata: a szociológia nem az, amit a szociológusok mondanak róla)

Az ATELIER tudományos ösztöndíjas hallgatói és az általuk elnyert tudományos fokozatok

Albert Réka (francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): Az európai "nemzeti parasztság" fogalmának összehasonlító (antropológiai és történeti) vizsgálata

témavezetők: *André Burguière* és *Hofman Tamás*

DEA: 1996

Balázs Eszter (az EHESS és az ATELIER doktorandusza): A francia kultúra szerepe a magyar irodalom nemzeti karakteréről a századfordulón folytatott vitákban

témavezetők: *Nagy Endre* és *Christophe Prochasson*

DEA: 1999

Bódy Zsombor (francia kormányösztöndíjas, az EHESS és az ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének doktorandusza): Magántisztviselők a századfordulón. Egy társadalmi osztály születése

témavezetők: *Bácskai Vera* és *Gérard Noiriel*

DEA: 1997

Botos Máté (a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója, francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): A Fribourg-i Unió (1884-1893) politikai, társadalmi és gazdasági eszméi

témavezetők: *Granasztói György* és *Patrick Michel*

DEA: 1996, Kandidátus: 1998

Czoch Gábor (a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Gazdaságtörténeti Tanszékének oktatója, francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): Polgárok és városlakók: Kassa társadalma a 19. század első felében

témavezetők: *Granasztói György* és *Hervé Le Bras*

DEA: 1994, Kandidátus: 1999

Csepeli Réka (francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): A francia liberalizmus a 19. században: Benjamin Constant

témavezetők: *Ludassy Mária* és *Pierre Rosanvallon*

DEA: 1994

Csigó Péter (az EHESS és az ATELIER doktorandusza): Médiarecepció-kutatások

témavezetők: *Luc Boltanski* és *Némedi Dénes*

DEA: 1999

Erdősi Péter (a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának oktatója): Hatalom és reprezentáció Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem udvarában (1581–1598)

témavezető: *R. Várkonyi Ágnes*

Kandidátus: 1999

Erőss Gábor (francia kormányösztöndíjas, az EHESS és az ELTE Szociológiai Intézetének doktorandusza): "A történelem művészete". A jelenkori francia és magyar irodalom és filmművészet történelemfelfogása

témavezetők: *Jacques Aumont* és *Wessely Anna*

DEA: 1996

Granasztói Péter (az EHESS és az ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének doktorandusza): A lakásviszonyok változása egy alföldi mezővárosban (1760–1850)

témavezetők: *Bácskai Vera* és *Daniel Roche*

DEA: 1996

Kálmán Éva (az EHESS és az ATELIER doktorandusza): Cenzúra a szorongás felett. A halál reprezentációja a magyar prózában, 1956–65.

témavezetők: *Claude Javeau* és *Saad József*

DEA: 1999

Markalf Katalin (francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): Városi költségvetés és fejlődés: Sopron a 16. század elejétől a 18. század elejéig

témavezetők: *André Burguière* és *Granasztói György*

DEA: 1994

Molnár Ágnes (francia kormányösztöndíjas, az EHESS és az ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének doktorandusza): A mezőgazdasági termelés és a család változásai a 19–20. századi magyar társadalomban

témavezetők: *Maurice Aymard* és *Sárkány Mihály*

DEA: 1997

Molnár Péter (az ELTE Középkori Egyetemes Történeti Tanszékének oktatója, az EHESS doktorandusza): A politikai filozófia reneszánsza a 13. század utolsó évtizedeiben

témavezetők: *Alain Boureau* és *Klaniczay Gábor*

DEA: 1996, Kandidátus: 1998

Sebők Attila (francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): Katolikus misszió Tonkinban (Vietnam, 1845–1950)

témavezetők: *Granasztói György* és *Claude Guillot*

DEA: 1997

Sohajda Ferenc (az EHESS és az ATELIER doktorandusza): Kisnemesi identitás konstrukciója. Esemény- és társadalomtörténet. Esettanulmány a 18. századi Magyarországról

témavezetők: *Jacques Revel* és *Szijártó István*

DEA: 1999

Sonkoly Gábor (a Közép-Európa Intézet kutatója, francia kormányösztöndíjas, az EHESS doktorandusza): Erdély városai a 18–19. században

témavezetők: *Granasztói György* és *Daniel Nordman*
DEA: 1994, Kandidátus: 1998

Szabó Csilla (ATELIER, francia kormányösztöndíjas): A függetlenségi eszme
képviselése a 48-as Pártban a kora dualizmus időszakában
témavezetők: *Pierre Rosanvallon* és *Szabó Dániel*

Szántay Antal (az MTA Történettudományi Intézetének kutatója): II.József és a
josefinizmus
témavezető: *H. Balázs Éva*
PhD: 1991

Szekeres András (francia kormányösztöndíjas, az EHESS és az ATELIER
doktorandusza): A mikrotörténelem és a hazai történetírás
témavezetők: *François Hartog* és *Kelemen János*
DEA: 1997

Tóth Andrea (a Politikai Tudományok Intézetének kutatója, az EHESS
doktorandusza): A jelöltállítás és a férfi és női képviselet az 1990-es és
1994-es magyarországi választási kampányban
témavezető: *Rose-Marie Lagrave*
PhD: 1995

Várkonyi Gábor (az ELTE Közép- és Kora-Újkori Magyar Történeti Tanszék-
ének oktatója): A politikai elit változásai a 17. századi Magyarországon
témavezető: *Granasztói György*
PhD: 1992